

RAPORT

z konsultacji projektu „Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2018” z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z województwa warmińsko-mazurskiego oraz Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Projekt Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2018 został opracowany w grupach roboczych powołanych Uchwałą Nr 36/495/17/V Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 czerwca 2017 r. oraz Wojewódzką Radę Sportu powołaną Uchwałą Nr 55/590/15/V Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 października 2015 r. Zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie program współpracy uchwalany jest **po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi**.

Konsultacje przeprowadzane są zgodnie z procedurą określoną w Uchwale Nr XVI/388/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 kwietnia 2016 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Za przeprowadzenie konsultacji odpowiadało Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Konsultacje przeprowadzone zostały w następujących formach:

1. Opublikowanie dokumentu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego w zakładce: „konsultacje społeczne” w terminie **7 września - 9 października 2017 r.**
2. Zaproszenie do konsultacji zamieszczone zostało na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego oraz tablicy ogłoszeń w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Umieszczone zostało również na stronie Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych: www.rowop.pl. Zostało ono wysłane za pomocą poczty elektronicznej do organizacji pozarządowych, wg. bazy Biura DSiPP oraz poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu.
3. Projekt został wysłany grupom roboczym powołanym Uchwałą Nr 36/495/17/V Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 czerwca 2017 r. oraz Wojewódzkiej Radzie Sportu powołanej Uchwałą Nr 55/590/15/V Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 października 2015 r.
4. Prezentacja projektu programu oraz zebranie uwag i opinii podczas otwartego spotkania konsultacyjnego organizowanego dla organizacji pozarządowych w dniu **22 września 2017 r.** W spotkaniu wzięło udział 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych.

5. Zaopiniowanie i zgłoszenie uwag do projektu programu współpracy przez Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na posiedzeniu w dniu 2 października 2017 r.
6. Przy organizacji konsultacji programu wykorzystywano internetową platformę konsultacji województwa warmińsko-mazurskiego (brak uwag).

ZGŁOSZONE UWAGI I OPINIE:

Nazwa organizacji/ Treść uwagi/opinii (lub jej skrót)	Odniesienie się do wniesionych uwag/opinii
PODWODNIK Szkoła Ratownictwa, Sportów Wodnych i Obronnych – Strzelniki:	
<p>Wskaźniki dot. Priorytetu I</p> <p>Zakładacie Państwo bardzo dużą liczbę Beneficjentów przy stosunkowo małych kwotach dofinansowania. Oznacza to, że dofinansowane będą mogły być niemal wyłącznie duże akcje informacyjne, ulotkowe, kilkugodzinne wydarzenia. Czy moglibyście Państwo rozważyć także przedsięwzięcia dla mniejszej liczby uczestników, ale systematycznie i zakładające bezpośrednią pracę z odbiorcami zadania, pozwalające wprowadzić <u>trwałe efekty</u> dla stopniowo coraz szerszej grupy.</p> <p>Jak dotąd w ramach tego priorytetu dofinansowali Państwo również mniejsze projekty, ale bardzo efektywne, pozwalające na pracę nad trwałymi efektami, np. zmiana trybu życia. Mamy nadzieję, że podobne oferty jak w latach ubiegłych będzie można składać w ramach Priorytetu I w roku 2018. Najlepsza promocja zdrowia naszym zdaniem jest poprzez osoby, które odczuły efekty dzięki uczestnictwu w projekcie.</p>	<p>Liczba beneficjentów wykazanych we wskaźnikach na 2018 rok jest realna i brana z liczb osób wskazanych przy dotychczas realizowanych zadaniach. Nie oznacza to, że dofinansowane będą tylko duże wydarzenia czy akcje informacyjne. Nie ma ograniczeń co do formy czy liczby osób biorących udział w zadaniu – tak jak do tej pory. Działania z zakresu edukacji, profilaktyki i promocji zdrowia publicznego w roku 2018 będą mogły być realizowane jako wojewódzkie o szerokim spectrum działania - będą wyżej punktowane, ale również w małych społecznościach lokalnych.</p>
<p>Priorytet VII – Planowana kwota dofinansowania</p> <p>Jeżeli to możliwe, byłibyśmy wdzięczni za rozważenie możliwości zwiększenia kwoty dofinansowania. Mamy również nadzieję, że zdecydujecie się Państwo na dofinansowanie większej liczby projektów niż 2 (rozumiemy, że jest to minimum).</p> <p>W ramach tego priorytetu składane są z reguły bardzo ciekawe i różniące się od siebie oferty. Województwo warmińsko-mazurskie należy do najciekawszych przyrodniczo województw w Polsce, toteż potencjał na realizację tych projektów jest ogromny.</p>	<p>Kwota dotacji została zwiększona i wynosi 100 000 zł.</p> <p>Wskaźnik minimum: 2 inicjatywy - jest to minimalna liczba wybieranych zadań do realizacji i może być ich wybranych więcej.</p>
<p>Wskaźnik 1) Priorytet IX</p> <p>Prawdopodobnie jest błąd rachunkowy</p> <p>Nie zgadza się liczba ratowników wodnych pełniących dyżury z sumą poszczególnych rodzajów ratowników</p>	<p>Wskaźnik określony na podstawie informacji z roku 2016.</p> <p>Przeformułowano nazwę wskaźników.</p>
<p>Wszystkie wskaźniki Priorytetu IX</p> <p>Wskaźniki bardzo trudne do przewidzenia, w szczególności liczba akcji, wypadków.</p> <p>Mamy nadzieję, że wskaźniki traktowane są orientacyjnie</p>	<p>Wskaźniki na podstawie danych z roku 2016.</p> <p>Mają charakter orientacyjny.</p>
<p>Bylibyśmy wdzięczni za rozważenie możliwości dodania XVI Priorytetu: Działanie na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa i województwa.</p> <p>Proponowalibyśmy następujące zadania w ramach takiego priorytetu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania edukacyjno-szkoleniowe dla uczniów, w tym klas mundurowych oraz członków organizacji pozarządowych z 	<p>Zadanie (nowy priorytet) musiałoby zostać wpisane w zakres Biura ds. Obronnych i Bezpieczeństwa Publicznego, jednak na chwilę obecną nie pokrywa się z jego działalnością. Przedstawione zadania są na pewno ważne i potrzebne dla wskazanej grupy. Należy rozważyć ewentualną możliwość ich realizacji</p>

<p>zakresu ratownictwa, bezpieczeństwa, sportów wodnych, edukacji wodnej i proobronnej.</p> <p>- działania na rzecz weteranów, w tym weteranów misji i ich rodzin, działania rehabilitacyjne i rehabilitacyjno-szkoleniowe poprzez sport i aktywną rekreację, a także ich zaangażowanie społeczne, np. w grupy ratownicze.</p> <p>Uzasadnienie: Zadanie to miałooby na celu oprócz poprawy zdrowia i kondycji fizycznej mieszkańców województwa, edukację i krzewienie patriotyzmu (praca z młodzieżą) oraz działanie profilaktyczne (środowisko weteranów, których jest szczególnie dużo w województwie warmińsko-mazurskim, jest grupą o podwyższonym ryzyku uzależnień od alkoholu i narkotyków, praca poprzez sport i aktywną rekreację, np. nurkowanie, radykalnie minimalizuje chęć sięgania po używki). Zaangażowanie społeczne weteranów, w szczególności poszkodowanych, pozwala na ponowne poczucie się przez nich potrzebnymi i również minimalizuje zjawisko patologicznych zachowań (jak uzależnienia, agresja, samobójstwa).</p> <p>2) Obszar III Priorytet II – będziemy wdzięczni za więcej informacji. Prawdopodobnie może to być dla nas również ciekawa możliwość współpracy.</p>	<p>w ramach już istniejących priorytetów.</p> <p>Za realizację zadania odpowiada Wojewódzki Urząd Pracy.</p>
<p>Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych z Olsztyna:</p>	
<p>Planowana kwota: rehabilitacja zawodowa i społeczna: 200 tys. zł – postulat sukcesywnego zwiększania kwoty na 2018 r. 300 tys. zł.</p> <p>Wiele pozytywnie ocenionych wniosków w tym konkursie nie otrzymuje dofinansowania, nie są zaspakajane potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców Województwa. Niektóre zadania, np. organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów dla rodzin, opiekunów, kadry nie mogą być finansowane z innych źródeł.</p> <p>Ponawiamy postulat przyspieszenia ogłaszania i rozstrzygnięcia konkursów z zakresu rehabilitacji tak, aby możliwe było realizowanie dłuższych zadań, w tym całorocznych, wprowadzenie zlecenia zadań wieloletnich.</p>	<p>Do zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizowanych ze środków PFRON oprócz zlecenia zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym należą jeszcze: dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r., poz. 1332), dotyczących obiektów służących rehabilitacji... oraz dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej. Z uwagi na fakt, iż realizacja tych zadań wiąże się z dużymi nakładami finansowymi a także zobowiązaniem samorządu województwa do finansowania już rozpoczętych wieloletnich inwestycji budowlanych, jak i faktem finansowania 8 istniejących na terenie województwa zakładów aktywności zawodowej, jak również konieczność dofinansowania kosztów utworzenia i działania kolejnego zakładu aktywności zawodowej, <u>nie ma możliwości zwiększenia udziału środków PFRON przy zlecaniu zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym w 2018 r.</u></p> <p>Uwaga dot. postulatu przyspieszenia ogłaszania i rozstrzygnięcia konkursów (...):</p> <p>Ogłoszenie konkursu na zlecenie zadań organizacjom pozarządowym jest możliwe dopiero wówczas, gdy znana jest wysokość</p>

	<p>środków finansowych PFRON, które w danym roku zostaną przekazane do dyspozycji Samorządu Województwa oraz przeprowadzona zostanie procedura podziału przez Zarząd Województwa środków na poszczególne zadania. Zarząd Funduszu informuje samorządy wojewódzkie o wielkości środków określonych algorytmem przypadających danej jednostce na realizację w danym roku zadań, w terminie 30 dni od dnia złożenia sprawozdań rzeczowo-finansowych za okres IV kwartału roku poprzedniego, nie wcześniej jednak niż przed opublikowaniem ustawy budżetowej na dany rok (co w praktyce odbywa się w miesiącach luty-marzec).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponadto, same procedury rozstrzygnięcia przedmiotowego konkursu również są dość długotrwałe, co również opóźnia termin podpisania umów w przedmiotowej sprawie. - Zgodnie z pismem Prezesa Zarządu PFRON „Środki finansowe PFRON przekazane samorządowi na dany rok budżetowy muszą być wykorzystane do 31 grudnia danego roku. W przypadku niewykorzystania podlegają zwrotowi do Funduszu”. Powyższe zapisy uniemożliwiają samorządom ogłaszanie otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych na zadania w trybie wieloletnim. - Organizacje pozarządowe mają możliwość ubiegania się w trybie konkursowym o środki na zadania ciągłe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie, w tym w ramach prowadzenia rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek.
<p>Postulat rozszerzenia możliwości dofinansowania wkładów własnych do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych o projekty z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Bez pomocy samorządu województwa wiele projektów nie będzie mogło zaistnieć w regionie a pieniądze z konkursów PFRON trafią do innych województw.</p>	<p>Wprowadzenie do projektu programu zadania w brzmieniu: Cel 3: Wsparcie organizacji pozarządowych w realizacji zadań samorządu województwa warmińsko-mazurskiego mających znaczenie dla rozwoju kapitału społecznego regionu poprzez dofinansowanie wkładów własnych do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych, tj. spoza województwa warmińsko-mazurskiego, w tym w szczególności z szeroko rozumianego zakresu rozwoju sektora pozarządowego, rozwoju wolontariatu i rozwoju aktywności społecznej i obywatelskiej młodzieży. Zadania nie będą dotyczyły obszaru rozwoju kultury fizycznej.</p>
<p>Stowarzyszenie Twórców i Orędowników Kultury „Anima” z Kobyłochy:</p>	
<p>Wprowadzenie możliwości dofinansowania wkładów własnych do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych o projekty z dziedziny kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. Wkład własny finansowy jest</p>	<p>Jak wyżej</p>

wymagany w znacznej liczbie konkursów ogłaszanych przez np. MKiDN, Narodowe Centrum Kultury, Muzeum Historii Polski. Często jest wskazany również zakaz pobierania opłat od uczestników, co uniemożliwia tego typu źródło pozyskiwania środków finansowych na realizację projektu. W związku z tym jedynym możliwym źródłem są środki różnych dotacji, których aktualnie jest w naszym regionie zbyt mało.

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

- 1) Brakuje corocznej ewaluacji wdrażania programów współpracy;
- 2) Znaczące różnice w określeniu wskaźników: niemierzalne wskaźniki np. współpraca międzynarodowa; w niektórych miejscach wskaźniki kwotowe np. kwota przeznaczona na konkretny konkurs grantowy;
- 3) We wszystkich zadaniach powinny być określone kwoty przeznaczone na konkretny konkurs grantowy;
- 4) RDPP rekomendowała aby każdy Departament wydzielił pewną kwotę na wkłady własne dla organizacji zajmujących się tematyką obsługiwaną przez Departament;
- 5) Str.7, priorytet XIII – brak odniesienia do wieloletniego programu współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi;
- 6) Str. 32 do pkt 27 i 28 pracy komisji konkursowych:
 - nie jest określone kto ostatecznie decyduje o ostatecznych ustaleniach;
 - nie doprecyzowany jest tryb negocjacji z oferentem; należy sporządzić protokół z negocjacji;
 - należy dodać pkt o brzmieniu: „W przypadku znaczącej rozbieżności w ocenie oferty, na wniosek członka komisji lub przedstawiciela komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za konkurs grantowy, na kolejne posiedzenie komisji konkursowej zapraszani są przedstawiciele organizacji składającej ofertę w celu przedstawienia niezbędnych wyjaśnień”.

- 1) Dokonywana jest, zgodnie z wymogami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, „ocena realizacji programu” w zakresie poszczególnych priorytetów i z wykorzystaniem zawartych w programie wskaźników i z udziałem grup roboczych analizujących realizowane w ramach programu zadania. Ewaluacja wykonana przez podmiot zewnętrzny jest badaniem na pewno bardzo cennym, jednak przy ograniczonych środkach finansowych, zbyt kosztownym.
- 2) Wprowadzono liczbowe wskaźniki w ramach współpracy międzynarodowej; ten zakres planowania co roku jest analizowany i udoskonalany.
- 3) Zgodnie z w/w ustawą jesteśmy zobowiązani do określenia: „wysokości środków planowanych na realizację programu”. Wymóg ten jest spełniony. Kwoty te są również dodatkowo podzielone na poszczególne priorytety.
- 4) Temat dofinansowania wkładów własnych jest tematem trudnym, z uwagi na wciąż niewystarczające środki na realizację zadań w poszczególnych obszarach. W związku z tym zwiększono punktację dla ofert, w których organizacja posiada wkład własny finansowy, natomiast kwota na „dofinansowanie wkładów własnych” będzie wyższa niż w roku 2017.
- 5) Dokument został wskazany powyżej jako istotny dla całego PW2018.
- 6) Z uwagi na dużą liczbę wpływających ofert i zasadę równego traktowania indywidualne rozmowy z oferentem znacznie wydłużyłyby proces rozstrzygnięcia konkursów. Informacja o tym, że uwagi komisji konkursowych brane są pod uwagę przy aktualizacji ofert zawarte są w ogłoszeniu konkursowym – jest to rekomendacja komisji na ogół brana pod uwagę przez poszczególne departamenty.

Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego - wnioski złożone przez członków Rady i omawiane podczas posiedzenia w dniu 2 października 2017 r.

– w karcie oceny wskazany jest wkład własny, czy ma być finansowy, czy rzeczowy? Wkład rzeczowy jest bardzo trudny do oceny, natomiast wykazanie całkowitego wkładu finansowego wiąże się z dużą, niepotrzebną

Zmiana kryterium oceny (w karcie oceny):
 Budżet zakłada wkład finansowy organizacji pozarządowej (do 10% wartości wnioskowanej dotacji - 1 pkt; do 40% wartości dotacji - 2 pkt, powyżej 40% wartości dotacji - 3pkt).

<p>biurokracją,</p> <ul style="list-style-type: none"> – punkty za wkład własny finansowy są przyznawane w stosunku do wartości zadania, należy ustalić/podać progi w stosunku do wartości dotacji (dot. pkt. 6 Karty oceny oferty), – przy poszczególnych działaniach nie zawsze jest wskazana kwota – należy doprecyzować zapisy, – doprecyzować jakie są kompetencje Komisji oceniającej oferty a jakie departamentów w związku z przeznaczeniem dotacji na poszczególne punkty kosztorysu, – w wyjątkowych sytuacjach Komisja konkursowa powinna mieć prawo, aby wezwać oferenta na przedstawienie swojej oferty, – w przyszłym roku należy wrócić do jakości oceny wpływających ofert, – złożono pismo dot. zastanowienia się nad ujednoczeniem wskaźników, przy Priorytetach. 	<p>Dotychczas wkład własny rzeczowy nie był składnikiem kosztorysu. W tej chwili nie jest rozstrzygnięte jak będą wyglądały zasady konkursu na rok 2018.</p> <p>Jak wyżej</p>
<ul style="list-style-type: none"> – został złożony przez Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego wniosek o dofinansowanie Sekretariatu Rady w kwocie 25 000 zł. 	<p>Rada realizuje zadania wpisujące się w obszar: „Rozwój sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego”. Zadania zawarte w projekcie PW2018 z tego zakresu wpisują się w następujące zadania pożytku publicznego zawarte w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) (...) zwiększanie świadomości prawnej społeczeństwa; 2) (...) rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej (...); 3) działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn; 4) (...) edukacja, oświata i wychowanie; 5) działalność na rzecz dzieci i młodzieży (...); 6) upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji; 7) udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego; 8) działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1–32a. <p>Przy realizacji w/w zadań jest możliwe sfinansowanie ich obsługi z dotacji. Jednak bez konkretnego zadania nie jest finansowane w żadnym przypadku „prowadzenie sekretariatów” organizacji pozarządowych lub ich związków, federacji czy reprezentacji. Bezpośrednie dofinansowanie infrastruktury organizacji pozarządowych nie jest możliwe w aktualnym porządku prawnym.</p> <p>Sposób współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi określa ustawa o działalności pożytku</p>

	<p>publicznego i o wolontariacie, gdzie w art. 5a ust. 1, zapisane jest że:</p> <p>„Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.”</p> <p>W związku z powyższym zadanie wskazane we wniosku Rady nie może zostać włączone do programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2018, tym bardziej, że wskazuje ono z nazwy jakiego podmiotu dotyczy sugerując brak równego dostępu podmiotów wymienionych w w/w ustawie do środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.</p>
Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego WWM	
Połączenie 2 zadań w jedno o brzmieniu: Wsparcie organizacji imprez kulturalnych o zasięgu regionalnym oraz inicjatyw edukacyjnych skierowanych do osób starszych w tym także działań w zakresie współpracy międzypokoleniowej.	wprowadzono
<p>Zmiana wielkości wskaźników:</p> <p>1) Liczba przedsięwzięć zrealizowanych przy wsparciu finansowym samorządu województwa (do 60)</p> <p>2) Liczba przedsięwzięć o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym (do 60)</p> <p>Nowy wskaźnik w brzmieniu: Liczba imprez kulturalnych o zasięgu regionalnym oraz inicjatyw edukacyjnych skierowanych do osób starszych w tym także w obszarze współpracy międzypokoleniowej (do 10)</p> <p>Zmiana kwoty przeznaczonej na zadania wieloletnie: 49 920 zł</p>	wprowadzono
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego	
Z powodu niskich wpływów do budżetu Województwa opłat z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż hurtową alkoholu w roku 2018 planowane w projekcie PW2018 zadania z zakresu wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi nie będą zlecane organizacjom pozarządowym.	uwzględniono

Olsztyn, 16.10.2017 r.
Joanna Glezman